

[Leif Hermann]

Forslag til lov om ændring af straffeloven. (Meddelelseshæleri).

(Lovforslag nr. L 111).

Jeg henviser til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 14/12 89 om mål og midler i miljøpolitikken.

(Redegørelse nr. R 8).

En fremtidssikret miljøpolitik

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Vi oplever i disse år to markante udviklingstendenser: *For det første* en kraftigt accelererende internationalisering, ikke mindst økonomisk. Markeder, handel, kapitalspørgsmål og miljøspørgsmål er i dag globale problemstillinger. Verden bliver stadig mindre – verden bliver mere sammen. Samtidig bliver vi mere markedsøkonomisk orienterede. *For det andet* – i lokale og regionale spørgsmål – en orientering i retning af selvbestemmelse og selvforvaltning inden for den overskuelige enhed.

Kravene til Danmark udvikles i takt hermed. Skal Danmark placeres stærkt på verdenskortet, kræver det enighed, sammenhæng og langsigtedhed. Vi har vænnet os til, at det er tilstrækkeligt med politiske løsninger på hvert enkelt samfundsområde – en økonomisk politik, en udenrigspolitik, en sikkerhedspolitik, en miljøpolitik, en energipolitik, en trafikpolitik, osv. En sådan betragtningsmåde holder ikke.

Opgaven består i at formulere samfundspolitik, der bygger på danskernes stigende engagement og forståelse for samfundets problemer, en politik, hvor lokale, regionale og nationale spørgsmål placeres i – løses i sammenhæng med – den stigende internationalisering og behovet for globalt samarbejde. Dette gælder ikke mindst miljøområdet.

Det miljøpolitiske område er samfundspolitisk. Naturen er grundlaget for livet her på kloden, og vores store problemer med at omgås naturen uden at nedbryde vores livsgrundlag kan selvsagt ikke løses ved isolerede sektorbeslutninger. Det har vi været for længe om at erkende.

Hvad enten det drejer sig om forureningsbekæmpelse, indsatsen for at redde regnskov, hvaler og elefanter fra udryddelse eller om at indføre økologiske og ressourcbevarende handlemåder i industri og landbrug, er det afgørende perspektiv menneskers velfærd, livskvalitet og fremtidsmuligheder i harmoni med naturen.

Opgaven er at omsætte rigtige tanker og principper om bæredygtighed og klodens overlevelse – som formuleret i Brundtlandrapporten – i konkret handling som led i en sammenhængende samfundspolitik. Dette skal ske inden for hvert enkelt politikområde – i industripolitikken, i landbrugspolitikken, i energipolitikken, i trafikpolitikken osv. De miljømæssige mål og midler bliver hermed en integreret del af handlinger på andre politikområder. Miljøpolitik i mere traditionel forstand bliver i fremtiden – ved siden af nødvendige reguleringer m.v. – at give perspektivet, ideerne, normerne og rammene for disse handlinger lokalt, regionalt, nationalt og internationalt. Samtidig bliver koordinering et væsentligt nøgleord.

Regeringen vil derfor i forbindelse med tilrettelæggelsen af miljøpolitikken sikre den nødvendige koordinering i forhold til andre politikområder, ikke mindst til det arbejdsmiljøpolitiske område.

Regeringen fremlagde i december 1988 en dansk plan for opfølgning af Brundtland-kommissionens rapport om en bæredygtig udvikling. Denne kan betragtes som første fase i integrationen i miljøinteresserne i andre politikområder.

Anden fase er den konkrete opfølgning, område for område, som det bl.a. sker gennem udarbejdelse af detaljerede handlingsplaner på energi- og trafikområderne.

Hermed skal der træffes en række tværgående beslutninger, der alle trækker i samme, rigtige retning. Vi skal lære at træffe økologiske beslutninger. Vi er ikke vant til at træffe økologiske beslutninger, netop fordi vores samfund er sektoriseret og specialiseret. Vi bliver ikke verdensmestre fra den ene dag til den anden. Dette understreger på den anden side behovet for en ny, fremtidssikret miljøpolitik, der kan være ledesor for de beslutninger, der træffes med hensyn til energi, trafik, industri, økonomi osv.

En væsentlig del af en sådan politik bliver en løbende overvågning af effekterne af iværksatte

[Miljøministeren]

initiativer og gjorde investeringer. Miljøovervågning vil blive givet høj prioritet i de kommende år.

Miljøpolitikken skal bl.a. på dette grundlag sikre, at mange beslutninger fastholdes i deres rette samfundsmæssige perspektiv, nemlig vores velfærd, livskvalitet og fremtidsmuligheder.

Dette *kan* gøres, ikke mindst fordi langt størstedelen af os betragter de miljømæssige problemer som vores største udfordring.

Der er hermed opbakning til, men også en forventning om gennemførelsen af en samfundspolitik med tilstrækkelig højt miljøindhold. Folk afviser lappeløsninger og hovsaløsninger. Kravet er resultater og som grundlag herfor en troværdig miljøpolitik, ikke overbud og urealistiske slag i luften.

I det følgende gennemgås nogle hovedelementer i det kommende års miljøpolitik, herunder de mål og midler, som der særligt skal koncentrerer om.

Hovedelementerne er:

- den internationale dimension
- den samfundsmæssige dimension
- nogle miljøpolitiske virkemidler
- nogle højt prioriterede indsatsområder i Danmark.

Til uddybning af redegørelsen er der til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg udarbejdet et særligt notat om den økonomiske indsats i perioden 1990-1995 på miljøområdet.

Den internationale dimension

Dansk miljøpolitik har først og fremmest været lokal, regional og national – selvfølgelig. En lang række hjemlige miljøproblemer – forurening af vore ferske vande, problemer i landbrug, industri og byer – har krævet og kræver fortsat en indsats. Nye hjemlige miljøspørgsmål vil dukke op for at skulle løses, tag blot det stigende antal kemikalieaffaldsdepoter, som vi får kendskab til.

Samtidig står det klart, at store dele af verdens lande for det første står med de samme problemer og for det andet står med problemer, der er så store, at de kun kan løses gennem internationalt samarbejde.

Økonomisk udvikling og et enormt energiforbrug i den industrialiserede verden, kombineret med befolkningsekspllosionen og fattigdomsproblemer i udviklingslandene med deraf

følgende miljødelæggelser, har skabt en kraftig forøgelse af drivhusgasser og ozonnedbrydende stoffer i atmosfæren. Dette kan føre til ozonlagets nedbrydning og historiske klimaændringer på Jorden, som på afgørende vis kan ændre livsbetingelserne for de økologiske kredsløb og den biologiske variation, ændre forudsætningerne for folks sundhed og fremtidsmuligheder som sådan. Sociale og økonomiske forhold vil kunne ændres i takt hermed, og sikringen af en bæredygtig udvikling, ikke mindst i udviklingslandene, kan vise sig endnu vanskeligere, end vi tror det i dag. Risikoen for ozonlagets nedbrydning og drivhuseffekten kan vise sig at blive klodens største miljømæssige udfordringer.

Men også andre globale miljøproblemer tiltrækker sig særlig opmærksomhed: regnskovenes ødelæggelse og udviklingslandenes industrielle og befolkningsmæssige udvikling med hvad deraf følger af potentielle miljøproblemer, når milliarder af mennesker får en industriel revolution. Andre problemer kunne trækkes frem.

To forhold er imidlertid af afgørende betydning for Danmark: *For det første*, at vi fremover forfølger en overordnet international miljøstrategi. *For det andet*, at vi langt mere systematisk end hidtil kortlægger den internationale dimension af vores hjemlige indsats. Vi kommer til at erkende, at det i en række sammenhænge kan være det rigtige at satse på koordinerede internationale initiativer, f.eks. med udgangspunkt i EF og/eller Norden frem for at gennemføre en isoleret dansk indsats.

Isolerede danske løsninger vil nemlig ikke altid have tilstrækkelig effekt. Derfor kan det i nogle tilfælde være bedre og mere effektivt at satse på en international indsats.

Hertil kommer som nævnt, at store dele af verden stadig er i udvikling fra et langt lavere velstandsniveau end det, vi i dag har nået. Det er vor pligt at medvirke til, at udvikling og vækst i Den Tredje Verden følger en bæredygtig vej, og at de ikke gentager de fejl i forhold til natur og miljø, som vi har begået. Det er nødvendigt at overføre bæredygtig teknologi og knowhow til Den Tredje Verden og også til Østeuropa, for deres såvel som for vore egen skyld.

Der vil i overensstemmelse hermed sammen med denne redegørelse blive fremlagt en international miljøstrategi.

[Miljøministeren]

Udgangspunktet for denne vil være, at Danmark i højere grad end tidligere skal bidrage til afværgelsen af globale miljøtrusler, at vi i denne sammenhæng ikke mindst skal gå ind i løsningen af problemer af direkte betydning for vort eget miljø, og at vi skal dele vor ekspertise med andre samt medvirke til løsningen af Den Tredje Verdens miljøproblemer.

Danmark vil arbejde for, at de globale klimaforandringer og sikringen af biologisk mangfoldighed, herunder regnskoven, placeres højt på den internationale miljødagsorden. Andre vigtige områder for en dansk international indsats vil være vandmiljøet, de farlige kemiske stoffer og indførelsen af renere teknologi.

På disse områder vil Danmark spille aktivt ud med løsningsforslag eller på anden vis sætte sit tydelige præg på beslutningerne.

Danmarks arbejde i EF bliver centralt i denne sammenhæng. I EF oplever vi en stærkt stigende interesse for miljøhensynene, og indførelsen af det indre marked i 1992 understreger yderligere behovet for en fælles og forstærket miljøpolitik. Det er regeringens opfattelse, at Danmark aktivt skal søge at præge udviklingen af EF's miljøpolitik.

Den samfundsøkonomiske dimension

Samfundet har begrænsede ressourcer, og vi kan ikke gøre alt det, vi gerne vil, samtidig.

Miljøpolitikken tager derfor sit udgangspunkt i brede samfundsøkonomiske sammenhænge. Der må løbende foretages en styring og prioritering af indsatsen for at sikre, at vi opnår den bedst mulige udnyttelse af de ressourcer, der kan sættes ind. Sigtelinien skal være, at indsatsen koncentrerer sig dér, hvor de miljømæssige virkninger er størst.

Regeringen fremlagde sidste år en seksårig plan for miljøinvesteringerne med en samlet ramme for disse.

Som tidligere nævnt er nærværende redegørelse uddybet i et notat om den økonomiske indsats på miljøområdet i perioden 1990-1995. Gennemgangen er foretaget med udgangspunkt i finanslovsforslaget for 1990, de kommunale budgetter for 1989 og, for den private sektor, vurderinger af de økonomiske konsekvenser af de miljøkrav, der i dag er gældende i henhold til lovgivning.

Omfanget af det offentlige miljøinvesteringer vil fortsat blive indarbejdet i det offentlige

investeringsprogram og de 6-årige investeringsplaner for miljøområdet. Disse planer vil hvert år blive revurderet, blandt andet i lyset af det samlede offentlige investeringsprogram.

På det statslige område fastlægges omfanget af miljøinvesteringerne på de årlige finanslove med budgetoverslag.

Der er ikke på det kommunale område fastsat særlige rammer for de årlige miljøinvesteringer i perioden 1990-1995. Omfanget af disse investeringer afhænger af de aftaler, der indgås mellem staten og kommunerne.

Det er derimod alene kommunerne, der beslutter, hvor stor en del af den samlede ramme der anvendes til miljøformål. Hertil skal dog føjes, at den kommunale miljøindsats også reguleres via de regler og krav, der fastlægges i lovgivning m.v.

For bedre i fremtiden at kunne træffe beslutninger er der løbende behov for at forbedre det politiske beslutningsgrundlag. Vi har brug for et beslutningsgrundlag for hver enkelt større miljøindsats, der rummer vurderinger dels af de miljømæssige virkninger, dels af de samfundsøkonomiske konsekvenser. Med sådanne vurderinger i hænde kan vi sammenligne forskellige forslag og træffe de valg, der giver den for miljøet bedste udnyttelse af vore ressourcer. I Miljøministeriet arbejdes der løbende på at forbedre beslutningsgrundlaget for miljøpolitikken.

Nogle miljøpolitiske virkemidler

En række nye initiativer til udbygning og effektivisering af miljøpolitikken virkemidler er under forberedelse.

Regeringen vil snarest forelægge forslag til fire nye miljølove – en naturbeskyttelseslov, en miljøbeskyttelseslov, en vandløbslov og en planlægningslov.

22 eksisterende miljølove sammenskrives hermed til 4, hvilket vil lette overblik og forståelse af miljøreglerne og samtidig også gøre håndhævelsen lettere. Samtidig afskaffes en række bagatelregler.

Der er et dobbelt formål med de nye forslag, idet de på én gang skal styrke varetagelsen af natur- og miljøinteresserne og føre til en modernisering af lovgivningen.

Miljøbeskyttelsen styrkes ved, at omkring 4.000 virksomheder, der i dag ikke har en samlet miljøgodkendelse, nu skal søge en sådan, og

[Miljøministeren]

ved, at mulighederne for at fremme indførelsen af renere teknologi forbedres.

Der vil ske næsten en fordobling af de arealer, der er omfattet af reglerne om beskyttelse af naturtyper, og samtidig udvides offentlighedens adgang til naturen.

Så vidt det overhovedet er muligt, bør ansvar og beføjelser på miljøområdet følges ad. Med lovforslagene gennemføres en klar arbejdsdeling mellem stat, amter og kommuner, samtidig med at landsplanbeføjelserne styrkes.

Der gennemføres en forenkling af klagesystemet, bl.a. ud fra det princip, at der fremover kun skal kunne klages én gang.

For at forbedre dialogen om miljøpolitikens mål og midler foreslås oprettet rådgivende regionale grønne råd med deltagelse af berørte interesseorganisationer.

Miljøafgifter er såvel et middel til regulering af virksomheders og borgernes adfærd som en kilde til finansiering af den offentlige miljøindsats. I forbindelse med finansloven for 1990 er der fremsat forslag om en råstofafgift samt forslag til en forhøjelse af affaldsafgiften.

Et af de vigtigste midler, vi har til rådighed til gennemførelse af en fremtidssikret miljøpolitik, er indførelsen af renere teknologi. Med den skal vi forhindre, at forureningsproblemer opstår såvel i selve produktionen som i de senere led i vare- og produktkredsløbet.

Som hovedregel ender alle produkter før eller siden som affald eller genanvendeligt materiale, der skal behandles, oparbejdes, forbrændes eller deponeres. Derfor må en strategi for renere teknologi række ud over den enkelte virksomheds rentabilitet og inddrage de samlede samfundsøkonomiske omkostninger. Disse principper har allerede fundet udtryk i en aftale om aftrapning af kviksløvholdige batterier og er ligeledes afspejlet i den aftale, som søges indgået vedrørende PVC.

Omkring årsskiftet 1989-90 vil regeringen fremlægge en handlingsplan for gennemførelsen af en strategi for renere teknologi i perioden 1990-1992.

Højt prioriterede indsatsområder i Danmark

Det øgede internationale samarbejde må i de kommende år forventes at føre til en skærpelse af de i dag eksisterende danske målsætninger på en række områder. Helt nye indsatsområder vil samtidig blive inddraget.

Luft

Hvad ozonlaget angår, har vi i Danmark besluttet at halvere CFC-forbruget inden 1996 og helt at ophøre med forbruget inden år 2000. Fortsatte internationale drøftelser kan føre til aftaler, der medfører, at vi må stramme denne tidsplan yderligere, og at vi må fastlægge tidsfrister for ophør med brug af haloner og andre ozonnedbrydende stoffer.

Den væsentligste årsag til den øgede drivhuseffekt er for store udledninger af kuldioxid (CO₂), der hovedsagelig stammer fra energiproduktionen og transportmidlerne.

Uden indgreb må det forventes, at udledningerne af CO₂ fortsat vil øges - i Danmark med ca. 10 pct. inden år 2000. Da der ikke i dag er udsigt til tekniske løsninger, der kan mindske udledningerne, er den eneste farbare vej en global begrænsning af energiforbruget og transportomfanget.

Regeringen vil i overensstemmelse med Brundtlandkommissionens anbefalinger arbejde for en væsentlig reduktion i CO₂-udledningerne. Den nærmere målsætning vil blive fastlagt med de tidligere nævnte handlingsplaner for energi- og transportområderne. Handlingsplanerne fremlægges i 1990. Sigtelinien er en halvering i løbet af 30-50 år.

Et andet luftforureningsproblem er forsureningen, der forvirrer bygninger, truer vandmiljøet og medvirker til skovdød.

Vi har i Danmark besluttet at halvere udledningen af svovldioxid (SO₂) og nedbringe udledningen af kvælstofoxider (NO_x) med ca. en tredjedel inden år 2000. Det vil blive overvejet, bl.a. i takt med den teknologiske udvikling, at stramme disse mål yderligere og at opstille mål for en væsentlig reduktion i udledningerne af ammoniak.

Vand

Den store vandmiljøplan kræver en halvering af kvælstofudledningerne og en endnu større reduktion af udledningerne af fosfor inden for en meget kort årrække. Disse mål svarer mindst til tilsvarende mål i andre lande, og der er i dag ikke grundlag for at revurdere dem.

Regeringen fastholder derfor disse mål, og indsatsen vil nu blive koncentreret om at nå dem nationalt, og samtidig skal der arbejdes for, at også andre lande gennemfører en tilsvarende politik.

[Miljøministeren]

I foråret 1990 fremlægger regeringen en redegørelse om vandmiljøplanen med status for de iværksatte foranstaltninger og vurderinger af disse. I slutningen af 1990 vil de første nye vurderinger af vandmiljøets tilstand og af udviklingen i kvælstofudvaskningen foreligge. I foråret 1991 gøres status med hensyn til arbejdet med at fremme en bæredygtig udvikling inden for landbruget.

Kemiske stoffer, renere teknologi, affald og genanvendelse

Vi må sikre, at miljømæssigt betænkelige stoffer, f.eks. tungmetaller og produkter, erstattes af andre, der ikke udgør samme fare for miljøet. En sådan udvikling af renere teknologi og produktion, der nu igangsættes, er både i erhvervslivets og i det øvrige samfunds interesse.

Aftaler med de berørte brancher og begrænsning af forbruget af bekæmpelsesmidler og om aftrapning af brugen af kviksølvbatterier er allerede indgået, og de vil nu blive søgt fulgt af tilsvarende aftaler om reduktion af forbruget af opløsningsmidler og af PVC og om et retursystem for nikkell-cadmiumbatterier.

Det er regeringens mål, at halvdelen af alt affald skal genanvendes inden år 2000. For at nå dette må vi i de næste ti år fordoble den del af affaldsmængden, der genanvendes. Satsningen må især ske for husholdnings- og bygge- og anlægsaffald, indsamlingen af pap og papir må styrkes, og der må satses på oparbejdningen af farligt affald.

En handlingsplan for genanvendelsesindsatsen 1990-1992 er netop fremlagt. I planen anvises bl.a. veje til en mere konsekvent inddragelse af virksomheder og husholdninger. Uden en sådan aktiv medvirken fra alle dele af samfundet når vi ikke vore mål og dermed heller ikke den begrænsning af deponering og forbrænding, der skal mindske luft- og grundvandsforureningen og vort forbrug af naturarealer.

Der påtænkes fremsat forslag til ændring af kemikalieaffaldsdepotloven, der udvider lovens område og fastlægger, i hvilken takt den meget omfattende oprydning af de gamle kemikalielossepladser kan ske under hensyntagen til de til rådighed stående økonomiske ressourcer. En prioritering er her helt nødvendig.

Det grønne område

En række områder, der i dag er helt eller delvis ødelagt af f.eks. afvanding, dræning og tilgroning, skal i de kommende år genoprettes. Et eksempel herpå er det påtænkte projekt for Skjern Å-systemet. I en sådan indsats er det væsentligt – igennem naturgenopretningsprojekter – at finde den rette balance mellem naturens bæreevne og den landbrugsmæssige udnyttelse. Der vil blive samarbejdet med landbrugs- og naturorganisationerne herom.

Skov er i sig selv en vigtig naturressource, og desuden dyrkes den mere ekstensivt end landbrug med betydelig mindre anvendelse af kunstgødning og bekæmpelsesmidler. Derfor skal i de kommende år plantes mere skov, og målet er en fordobling af skovarealet i løbet af de næste omkring 80 år.

Afslutning

Med denne redegørelse om mål og midler i miljøpolitikken lægger regeringen op til et konstruktivt samarbejde med Folketingets partier om en fremtidssikret miljøpolitik.

Samtykke til behandling:

Formanden:

De under punkterne 4, 23, 25-27, 31 og 32 på dagsordenen opførte sager kan kun med Tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Tredje behandling af lovforslag nr. L 18:

Forslag til lov om ændring af lov om veterinærvæsenet samt om udøvelse af dyrlægegerning.

Af landbrugsministeren (Tørnæs)

(Fremsat 5/10 89. Første behandling 26/10 89. Betænkning 6/12 89. Anden behandling 13/12 89).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.